

Vem ska bära ansvar för skydds-zoner i skogsmark?

Skydd av naturvärden i skogsmark är idag en omdebatterad fråga som bland annat har resulterat i Skogsutredningen. Skogsstyrelsen har möjlighet att skapa skydds-zoner intill naturskydd genom beslut och råd. Gemensamt har de att de sällan genererar någon ersättning för fastighetsägare - är detta rimligt?

Natura 2000-områden skyddas genom att verksamheter som kan påverka områdets naturvärden negativt är tillståndspliktiga. Skogsstyrelsen har möjlighet att utfärda ett så kallat natura-råd som beskriver hur den sökta åtgärden (t.ex avverkning) ska utföras för att den inte ska vara tillståndspliktig. Detta innebär att Skogsstyrelsen med natura-rådet kan bilda en skydds-zon till Natura 2000-området genom att säga att avverkning inte får genomföras närmast gräns. Den begränsning som rådet innebär kan ge ersättning, men ersättningsrätten uppstår först efter att tillstånd sökts och nekats. Denna process är dock både svår och kostsam, vilket resulterar i att många fastighetsägare väljer att följa natura-rådet och får således ingen ersättning. Den byråkratiska processen skapar en rättsosäkerhet.

När ett Natura 2000-område ska skyddas med ett naturreservat tas en skydds-zon sällan med, trots att det ofta är befogat. Arbetet visar att länsstyrelsen tycks utnyttja lagstiftningen. Istället för att inkludera en skydds-zon vid inrättandet av reservatet kan länsstyrelsen alltid hindra en verksamhet i efterhand då den kan vara tillståndspliktig. Då det söks få tillstånd blir detta en ekonomiskt fördelaktig lösning för länsstyrelsen, men äganderätten urholkas.

Skogsstyrelsen kan även bilda en skydds-zon för ett högt naturvärde, en så kallad hänsynskrävande biotop. Denna skydds-zon genererar aldrig någon ersättning, men den har en intrångsbegränsning. Det kan uppstå en problematik när en sådan skydds-zon skapas för ett naturvärde som redan är skyddat med ett naturreservat. Effekten blir att reservatet får en skydds-zon, men i själva verket är det ett högt naturvärde som får ytterligare ett skydd. I dessa fall skulle reservatet kunnat utvidgats, och då hade ersättning utgått, men istället används denna lösning där fastighetsägaren inte får någon ersättning alls. Denna problematik kommer att bli allt vanligare när naturvärden som skyddas av t.ex. ett naturreservat "växer ur" sitt skydd. Ska fastighetsägaren då behöva ta hänsyn, utan ersättning, för ett naturvärde som troligen aldrig hade funnits om det inte vore för det närliggande naturskyddet?

Det råder inget tvivel om att skydds-zoner i skogsmark är en infekterad fråga, studien visar att det allmänna och fastighetsägarsidan har olika åsikter kring huruvida frågan utgör en problematik eller inte. Generellt tycks Skogsstyrelsen lägga ett större ansvar på stora skogsägare, ett ansvar som de frivilligt axlar för att ha en god relation med myndigheterna. Om Skogsstyrelsen skulle lägga samma ansvar på privata fastighetsägare skulle det få förödande konsekvenser för dessa. Så, vart är vi på väg? Hur stor skada ska den enskilda fastighetsägaren behöva tåla?

Författare: *Vendela Björkman och Ylva Larsson Rosander*

Examensarbetets titel: *Skydds-zoner till naturskydd i skogsmark - en angränsande fråga*